

Óli Jacobsen

SPANSKA SJÚKAN: TEY SETTU SEG Í VANDA FYRI AT HJÁLPA

Eins og við Corona so vóru tað eisini tey, sum veruligu settu lívið í vága fyri at hjálpa teimum við sponsku sjúku. Í sambandi við hesa røð eru fleiri søgur komnar undan kavi um hetta.

2. partur

I dag hoyra vit um heilsustarvsfólk, sum verða heiðrað fyri at taka sær av teimum, sum eru rakt av Corona, hóast tey seta seg sjálvi í vanda. Úti í heimi hoyra vit eisini um slík starvsfólk, sum verða sjúk, og har tað eisini kostar teimum lívið.

Hetta hendi eisini í Føroyum undir sponsku sjúku fyri um 100 árum síðani. Vit eru komin fram um fleiri dømi um hetta, og verða tey lýst í hesum partinum.

Um lesarar vita um onnur dømi vilja vit fegin frætta.

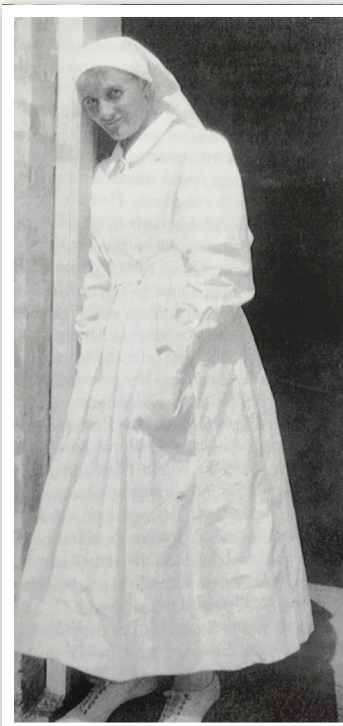
Petrina bleiv lækkin í Fuglafirði

Føroyatíðindi skrivur 23. desember 1918

Beskytteren er komin til Føroyar. Umborð er ein lækni, sum kann hjálpa, har spanska sjúkan gongur verst. Ein føroysk genta, frk. Petersen, dóttir S. P. Petersen úr Fuglafirði, kom eisini við Beskytteren fyri at hjálpa fólki móti sjúkuni.

Tann 15. mars 1919 er henda lýsing í Dimmalætting:

Tak
Jeg bringer hermed paa min og mine Bygdefolks vegne sygeplejerske frk. Petersen en hjertelig Tak for hendes Dygtighed, Elskværdighed og Velvilje, hun udviste os under den spanske Syge
Fugleffjord den 9. Mars 1919
Karl Kristiansen
Lærer

Petrina, hon gjørdist "lækni" í Fuglafirði.

Søgan um Petrinu

Bróðursonurin Petur M. Petersen greiðir frá um fastrina:

Petrina varð í 1908 send til Keypmannahavnar av pápa sínum, sum vildi hava hana at læra til okkurt. Petrina valdi at læra til sjúkrasystur. Í 1914 fór hon so í læru á Ríkissjúkrahúsinum og varð liðugt útbúgvinn sjúkrasystur í 1918. Eftir útbúgvingina fór hon til Onglands, har hon arbeiddi á einum hospitali sunnan fyri London. Her lærði hon bæði at gera smáar skurðviðgerðir og at

seyma sár aftur. Eftir at hava verið her í eitt hált ár á hesum hospitalinum fór hon til Skotlands (Edinburgh), har hon aftur arbeiddi í eitt hált ár á einum hospitali, sum serliga tók sær av fátækrafólki. Her arbeiddi hon, til hon varð kallað heim at taka sær av bróðrinum, Theodor, sum hevði fingið sponsku sjúku.

Hon fór ongantíð burtur aftur av landinum at arbeiða, og fór heldur ikki at arbeiða á nøkrum sjúkrahúsi heima í Føroyum. Í staðin gjørdist hon, saman við Mariu Høgnesen (Jøkladal), annar av "læknunum" í Fuglafirði, sum ólontar tóku sær av øllum sløgum av sjúkum og likamsskaðum í nærumhvørvinum. Nógvan av heilivágnum, hon brúkti, útvegaði pápin henni gjøgnum sambond síni við ensku og skotsku trolararnar, sum komu inn á Fuglafjörð.

Bæði Petrina og Maria vóru alla tíð teirra ólontar sjúkrasystur. Jacob Højgaard royndi, tá ið hann var komin í starv sítt sum lækni í Fuglafirði í 1946, at útvega teimum eina symbolska samsýning, men kommunan sá seg ikki føra fyri at ganga teimum á mæti við hesum.

Hin vegin vísu tey, sum fingi hjálp frá teimum, mangan teirra takksemi við at geva teimum burtur av tí, tey høvdu í kova og hjalli.

At soleiðis var, minnst heimildarmaðurin, ið – sum smádrongur – varð sendur at keypa egg frá eini konu í Fuglafirði. Tá ið hann rætti konuni pengar, hann hevði fingið at gjalda við fyri eggini, vildi konan onki hava afturfyri, tí so nógv hevði Petrina hjálpt teimum, tá ið á hevði staðið við sjúku.

So tað er ikki so lægið, at Karl Kristiansen takkar henni fyri hjálpina í Dimmalætting, tá ið sjúkan endiliga hasaði av.

Tá ið Petrina kom til Føroya, hitti hon Eliesar Reynberg, sum var lærari, og tey giftust.

Teirra børn fluttu av landinum, og eftir at Eliesar fór frá við eftirløn fóru tey til Danmarkar, har tey endaðu sínar dagar. Petrina bleiv 97 ára gomul.

Sjúkrasysturæmingurin Karin lat lívið

Ein av teimum bygdunum, sum varð rakt av sponsku sjúku var Leirvík.

Dimmalætting skrivur 4. desember 1918, at nógv eru sjúk í Nes sókn við "lungekomplika-tioner". Eisini hevur "Sygdommen nu bredt sig til Lervig og Gøte, og der har været 30-40 Angrebne i hver af disse Bygder". Okkurt bendir á, sjúkan hevur verið hervilig í Leirvík.

Fyrsta ábending er soljóðandi lýsing í Dimmalætting 25. januar 1919

En Tak
til Læge (Jógvan) Zachariassen, Klaksvig, og Sygeplejerske frk. Mohr, Thorshavn, som under

den spanske Syge viste saa stor Dygtighed og venlig og god Hjælp.

Lervig, den 22. Januar 1919.
Ole Edvard og Katrine Hansen
Joel Heine og Olevina
Johannesen
Skibsfører Ole og Maria Hansen

Hesar triggjar familjurnar munnu hava verið raktar av sponsku sjúku. Frk Mohr var Herborg (1896-1974). Pápi hennara var Hans Mohr og ein beiggi var Erik Mohr, kendur skipari á Tjaldrinum. Hon arbeiddi annars meginpartin av lívinum á Ríkissjúkrahúsinum. Men tað hevur helst verið aftaná hetta. Hon flutti til Føroya eftir at hon fór frá og er jarðað her. Men hon var so ein av teimum, sum hjálptu til undir sponsku sjúku.

Karin var sjúkrasysturæmingur undir sponsku sjúku, varð smittað og doyði, 27 ára gomul.